

Vergaderjaar 2011–2012

21 501-32

Landbouw- en Visserijraad

Nr. 637

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN,
LANDBOUW EN INNOVATIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 13 september 2012

Tijdens het Algemeen Overleg van 4 juli 2012 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 632) heb ik u toegezegd tussen 12 september en 1 oktober 2012 een «haaienbrief» te sturen. Hiermee beantwoord ik vragen van het lid Ouwehand (PvdD) over de bescherming en regulering van vangsten van haaien, de samenhang tussen de blauwe haai en de doornhaai en de TACs (Total Allowable Catch) voor kortvinmakreelhaai, alle gladde haaien, alle kathaaien en alle draakvissen. Net als in het EU haaienactieplan (COM 40/2009) beperk ik me niet tot de haaien, maar zal ik de roggen en andere kraakbeenachtige vissen meenemen. Voorts informeer ik u over de voortgang van het EU haaienactieplan en geef ik aan wat welke initiatieven er momenteel worden ontwikkeld om bij te dragen aan een betere bescherming van kwetsbare soorten.

Bescherming en regulering

Zoals ik eerder heb aangegeven acht ik de bescherming van haaien en roggen van groot belang. Om die reden ben ik groot voorstander van een snelle implementatie van het EU haaienactieplan. In de Raad heb ik dat al eerder aangegeven.

Voor wat de bescherming van de soorten en regulering van de vangsten in de visserij betreft kunnen we drie categorieën onderscheiden: 1) een algemeen verbod, 2) een Total Allowable Catch (TAC), of 3) andere bepalingen, bijvoorbeeld om gerichte visserij te voorkomen. In de bijlage treft u een overzicht van alle bepalingen, de hierin opgenomen haaien-soorten en de gebieden waar deze bepalingen momenteel van toepassing zijn.

U kunt er uit opmaken dat de blauwe haai en de kortvinmakreelhaai niet beschermd worden en niet vermeld worden in de TAC- en quotumverordeningen. Ik heb hierover navraag gedaan bij de Europese Commissie. Omdat deze twee haaiensoorten vooral in de visserij op tonijn worden bijgevangen, zouden afspraken in ICCAT – verband (International

Commission for the Conservation of Atlantic Tunas) moeten worden gemaakt. Het is volgens de Europese Commissie niet waarschijnlijk dat zo'n voorstel er op korte termijn komt door gebrek aan steun bij andere ICCAT partijen. Toch blijf ik daar op aandringen.

De blauwe haai valt ook niet onder de regels voor doornhaai, zoals tijdens het Algemeen Overleg van 6 juni jl. ter sprake kwam. Voor de doornhaai geldt een 0 (nul-) TAC voor alle EU- en aanpalende wateren, wat inhoudt dat de soort niet aangeland mag worden.

Voor de overige soorten (kortvinmakreelhaai, gladde haaien, kathaaien en draakvissen) zijn, zoals gevraagd tijdens het Algemeen Overleg van 4 juli jl., geen TACs afgesproken.

Voortgang EU haaienactieplan

De Commissie heeft sinds de introductie van het EU haaienactieplan in 2009 (COM (2009) 40) een aantal acties uitvoering gegeven of in gang gezet. Ik noem hier: a) de uitbreiding van de data collectie verordening, waardoor we beter inzicht krijgen in de vangsten van haaien en roggen op soortniveau, b) waar nodig het reduceren van de vangstmogelijkheden voor haaien en roggen, met name diepzeehaaien, doornhaai en roggen, c) het verbieden van het aan boord hebben van kwetsbare soorten zoals de haringhaai, d) het verbieden van tuigen die veel kwetsbare soorten bijvangen, zoals diepzee staand want, e) het stimuleren van het terugzetten van haaien en roggen met een grote kans van overleven, f) de aanscherping van het ontvinverbod. Voor wat het ontvinverbod betreft moet ik u melden dat er in de Raad weliswaar overeenstemming is bereikt over het ontvinverbod, maar dat het Spaanse en Portugese vertegenwoordiging in het Europese Parlement hier grote moeite mee heeft en tracht om uitzonderingsmogelijkheden in stand te houden. In september wordt hierover gestemd in het EP.

Nederland heeft naast steun aan Commissie voor de hierboven genoemde voorstellen ook nationaal uitvoering gegeven, door: a) een state of the art rapport over haaien en roggen laten opstellen, b) onderzocht welke kennis- en dataleemtes er zijn en hoe dit geprogrammeerd kan worden (onder andere in de data collectie verordening), c) regelmatig overleg met de NGO's en IMARES over de uitwisseling van kennis en educatie, d) de ontwikkeling van identificatie en voorlichtingsmateriaal (in samenwerking met IMARES, de Nederlandse Elasmobranchen Vereniging en Sportvisserij Nederland). Ik heb de Nederlandse visserijsector in december 2011 uitvoerig geïnformeerd over de geldende vangstverboden voor en de herkenning van verschillende haaien- en roggensoorten.

Nederland heeft het EU haaienactieplan uit 2009 gesteund en destijds in de raad ook gevraagd om een meer gedetailleerde planning van alle acties. Het plan is nu 3 jaar in werking en een verzoek aan de Commissie om het evalueren en waar nodig aanvullende acties te nemen, lijkt me gerechtvaardigd. Ik zal dat verzoek dit najaar doen en verwacht hier steun van in ieder geval Duitsland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.

Overige initiatieven

Naast de bescherming- en beheer maatregelen in het kader van het GVB zijn er in het kader van de Convention on Migratory Species (CMS) ook initiatieven om haaien beter te beschermen. Zo zal in het najaar 2012 verder invulling gegeven gaan worden aan het Memorandum of Understanding ter bescherming van Migrerende Haaien dat Nederland vorig jaar heeft getekend. Het gaat hierbij specifiek om de volgende 7 soorten:

De kortvinmakreelhaai (*Isurus oxyrinchus*), walvishaai (*Rhincodon typus*), reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*), witte haai (*Carcharodon carcharias*), langvinmakreelhaai (*Isurus paucus*), haringhaai (*Lamna nasus*) en de doornhaai (*Squalus acanthias*). Aangezien verscheidene Europese lidstaten en de Europese Commissie dit MoU mede hebben ondertekend, zullen deze initiatieven op termijn mede doorwerken in het GVB. Nederland zal een actieve bijdragen hieraan leveren.

Verder verwacht ik dit najaar ook de voorstellen van de Commissie voor de vangstmogelijkheden voor 2013 (en 2014 voor de diepzeevisserij). Voorstellen van de Commissie gericht op verdere bescherming van haaien en roggen kunnen op mijn steun rekenen.

Tot slot de Mariene Strategie. De Nederlandse inzet is om de populatie-omvang, -conditie en verspreiding van kwetsbare vissoorten (waaronder roggen en haaien), voor zover achteruitgang door menselijke activiteiten is veroorzaakt te herstellen. Met oog op het op te stellen programma van maatregelen voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (2015) zal ik in 2013 samen met de NGO's en stakeholders bezien welke maatregelen verder nodig en mogelijk zijn om dit te bereiken. U wordt hierover tijdig geïnformeerd.

De staatsecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
H. Bleker

a. Algemeen verbod.

Volgens artikelen 12, respectievelijk 13 van de TAC- en quotumverordeningen voor 2012 (EU 43/2012, EU 44/2012, en de aanpassingen in EU 692/2012) is het in **EU-wateren en aanpalende wateren** verboden om aan boord te houden, over te laden of aan te landen:

- reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*) en witte haai (*Carcharodon carcharias*) in de EU- en de niet-EU-wateren;
- haringhaai (*Lamna nasus*) in alle wateren, tenzij in bijlage I, deel B, anders is bepaald (dit is vooralsnog niet het geval);
- zee-engel (*Squatina squatina*) in de EU-wateren;
- vleet (*Dipturus batis*) in de EU-wateren van ICES-sector IIa en de ICES-deelgebieden III, IV, VI, VII, VIII, IX en X¹;
- golfrog (*Raja undulata*) en witte rog (*Rostroraja alba*) in de EU-wateren van de ICES-deelgebieden VI, VII, VIII, IX en X;
- gitaarroog (*Rhinobatidae*) in de EU-wateren van de ICES-deelgebieden I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X en XII.
- reuzenmanta (*Manta birostris*) in alle wateren

Bij een incidentele vangst, moeten deze dieren onmiddellijk en zo mogelijk ongedeerd worden teruggezet.

Hierbuiten gelden ook bepalingen uit de zogenaamde tonijnakkoorden. Volgens artikel 19 van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) is het verboden om in de wateren van het **ICCAT-verdragsgebied** (Atlantische Oceaan) aan boord te houden, over te laden of aan te landen:

- grootoogvashaai (*Alopias superciliosus*)
- delen of volledige karkassen van hamerhaaien van de familie *Sphyrnidae* (met uitzondering van de kaphamerhaai (*Sphyrna tiburo*) en de oceanische witpunthaai (*Cercharhinus longimanus*)

En geldt een verbod voor het aan boord houden van:

- zijdehaaien (*Carcharhinus falciformis*)

Volgens artikel 23 van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) is het verboden om in de wateren van het

IOTC-verdragsgebied (Indische Oceaan) aan boord te houden, over te laden of aan te landen:

- delen of volledige karkassen van alle vashaaisoorten van de familie *Alopiidae*. Bij een incidentele vangst, moeten deze dieren onmiddellijk en zo mogelijk ongedeerd worden teruggezet

Volgens artikel 28 van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) is het verboden om in de wateren van het **IATTC-**

verdragsgebied (Oostelijke Stille Oceaan) aan boord te houden, over te laden, aan te landen, op te slaan, voor de verkoop aan te bieden of te verkopen:

- oceanische witpunthaai (*Cercharhinus longimanus*). Bij een incidentele vangst, moeten deze dieren onmiddellijk en zo mogelijk ongedeerd worden teruggezet.

b. Gereguleerde soorten waarvoor een TAC geldt.

Volgens bijlage I deel A van EU 43/2012 geldt er een 0-TAC in Noordwestelijke **EU-wateren en internationale wateren** voor:

- doornhaai (*Squalus acanthias*). Hieronder vallen ook de vangsten met beuglijnen van:
 - ruwe haai (*Galeorhinus galeus*),
 - zwarte haai (*Dalatias licha*),
 - spitssnuitsnavelhaai (*Deania calcea*),
 - schubzweelghaai (*Centrophorus squamosus*),

¹ Zie voor ICES gebieden de kaarten op <http://www.neafc.org/page/577>

- grote lantaarnhaai (*Etmopterus princeps*),
- gladde lantaarnhaai (*Etmopterus pusillus*),
- Portugese ijshaai (*Centroscymnus coelolepis*)
- Doornhaai (*Squalus acanthias*)

Het is niet toegestaan deze soorten aan te landen. Bij een incidentele vangst, moeten deze dieren onmiddellijk en zo mogelijk ongedeerd worden teruggezet.

Volgens bijlage I deel A van EU 43/2012 gelden er TACs voor bestanden in Noordwestelijke **EU- wateren en internationale wateren** in ICES deelgebieden IIa en IV, IIIa, VIa, VIb, VIIa-c en VIII-k voor:

- Roggen (*Rajiformes*), alle soorten behalve die verboden zijn. Hiervoor gelden aanvullende bepalingen zoals hieronder vermeld bij c.

Volgens bijlage I deel C van EU 44/2012 geldt er een TAC voor roggeng in het gebied van de **NAFO** visserij beheersorganisatie (Noordwest Atlantische Oceaan)

Volgens EU 1225/2010 gelden 0-TACs voor **diepzeehaaien** in de EU wateren en internationale wateren van ICES deelgebieden V, VI, VII, VIII en IX, X, XII. Het betreft hier de soorten:

- Apristurus spp.
- franjehaai (*Chlamydoselachus anguineus*)
- ruwe doornhaai (*Centrophorus granulosus*)
- schubzweelghaai (*Centrophorus squamosus*)
- portugese ijshaai (*Centroscymnus coelolepis*)
- langsnuitijshaai (*Centroscymnus crepidater*)
- zwarte lantaarnhaai (*Centroscyllium fabricii*)
- spitssnuitsnavelhaai (*Deania calcea*)
- zwarte haai (*Dalatias licha*)
- grote lantaarnhaai (*Etmopterus princeps*)
- zwarte doornhaai (*Etmopterus spinax*)
- spaanse hondshaai (*Galeus melastomus*)
- muiskathaai (*Galeus murinus*)
- stompsnuiteskieuwshaai (*Hexanchus griseus*)
- zeilvinruwshaai (*Oxynotus paradoxus*)
- mestandijshaai (*Scymnodon ringens*)
- groenlandse haai (*Somniosus microcephalus*)

c. Andere bepalingen.

Voor ICES deelgebieden IIa en IV, IIIa geldt dat vangsten van grootoogrog (*Leucoraja naevus*), stekelrog (*Raja clavata*), blonde rog (*Raja brachyura*), gevlekte rog (*Raja montagui*) en sterrog (*Amblyraja radiata*) afzonderlijk moeten worden gemeld. Voor schepen met een lengte van meer dan 15 meter geldt bovendien dat niet meer dan 25% van de vangst uit deze soorten mag bestaan.

Voor ICES deelgebieden VIa, VIb, VIIa-c en VIII-k geldt dat aanvullend ook de vangsten van kleinoogrog (*Raja microcellata*), zandrog (*Leucoraja circularis*) en kaardrog (*Leucoraja fullonica*) apart moet worden gemeld. Van deze soorten mag 5% in aanpalende gebieden worden gevist.

Vangsten van grootoogrog (*Leucoraja naevus*), stekelrog (*Raja clavata*), blonde rog (*Raja brachyura*), gevlekte rog (*Raja montagui*) en sterrog (*Amblyraja radiata*) in de ICES deelgebied VIII-d moeten afzonderlijk worden gemeld. Voor schepen met een lengte van meer dan 15 meter geldt bovendien dat niet meer dan 25% van de vangst uit deze soorten mag bestaan.

Volgens artikel 11 van EU 43/2012 is het verboden om in de periode 1 mei tot en met 31 juli 2012 op de **Porcupine Bank** (ten westen van Ierland) te vissen op roggen of doornhaai of deze aan boord te hebben.

Het is volgens artikel 19 van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) verboden gericht te vissen op voshaaisoorten van het geslacht *Alopias* in het **ICCAT-verdragsgebied**.

Volgens artikel 29 van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) is in de wateren van het **SEAFO-verdragsgebied** (Zuidoost Atlantische Oceaan) de gerichte visserij op de volgende diepzeehaaien in de wateren verboden:

- roggen (*Rajidae*),
- doornhaai (*Squalus acanthias*),
- gevlekte gladde lantaarnhaai (*Etmopterus bigelowi*),
- kortstaartlantaarnhaai (*Etmopterus brachyurus*),
- grote lantaarnhaai (*Etmopterus princeps*),
- gladde lantaarnhaai (*Etmopterus pusillus*),
- spookkathaai (*Apristurus manis*),
- fluweelijshaai (*Scymnodon squamulosus*),
- en diepzeehaaien van de superorde *Selachimorpha*.

Volgens bijlage V van de TAC- en quotumverordening voor 2012 (EU 44/2012) is gerichte visserij op alle haaien soorten verboden in het **CCAMLR-verdragsgebied** (Antartica). Voor roggen in dit gebied gelden bijvangstperkingen (bijvangstquotum en percentage van de vangst).

De visserij op **diepzeehaaiensoorten** kent aparte bepalingen voor technische maatregelen en controle (EU 2347/2002) die in 2012 wordt herzien. De Tweede kamer wordt hier binnenkort over geïnformeerd. Het **CITES-verdrag** regelt de handel in (bijna) bedreigde diersoorten. Hierin zijn opgenomen de zaagroggen (*Pristidae spp*) in bijlage I, de reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*), mensenhaai (*Carcharodon carcharias*) en walvishaai (*Rhincodon typus*) in bijlage II en de haringhaai (*Lamna nasus*) in bijlage III (COM 101/2012).